

ÚNIA SLOVÁKOV V ZAHRANIČÍ

Národná rada Slovenskej republiky

Námestie Alexandra Dubčeka 1

812 80 Bratislava 1

V Bratislave 15. septembra 2013

Vážený pán predseda, vážené pani poslankyne, vážení páni poslanci,

Národnej rade Slovenskej republiky bola dňa 22. augusta 2013 predložená na vedomie Správa o štátnej politike vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2012 a návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2014 (ČPT 693).

V tejto Výročnej správe ÚSŽZ 2013 sa uvádza, že *“vzájomná dôvera a poznanie krajského prostredia, sociálnych, politických a ekonomických podmienok pôsobenia organizácií, spolkov, škôl a podobne je podmienkou efektívnej komunikácie s krajskými organizáciami, spolkami a osobnosťami”*.

Napriek tomu, že s týmto konštatovaním sa možno stotožniť, práve obsah správy na viacerých miestach nasvedčuje, že Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí krajské prostredie dobre nepozná a doterajšia vzájomná komunikácia sa nezdá byť efektívna.

Početné krajské organizácie z celého sveta, v ktorých zastúpení sa na vás obraciame, sa nestotožňujú v plnom rozsahu s obsahom tejto Výročnej správy ÚSŽZ 2013. Radi by sme Vás preto oboznámili so zásadnými výhradami, ktoré vo vzťahu k tejto správe uplatňujeme a dovoľujeme si Vás požiadať, aby ste túto, s nízkou mierou starostlivosti a odbornosti vypracovanú správu vrátili vláde Slovenskej republiky na prepracovanie a opätovné predloženie na vedomie Národnej rade Slovenskej republiky.

Tieto zásadné výhrady sú zároveň vyjadrením skutočnému záujmu krajskej komunity o spoluprácu, o zlepšenie spolupráce, ako aj vyjadrením záujmu o konštruktívne podieľanie sa na spoločnej veci a dobrých vzťahoch medzi Slovenskom a Slovákami žijúcimi v zahraničí.

S úctou

Dušan Klimo, v mene Únie Slovákov v zahraničí
a na základe poverenia subjektov uvedených v prílohe č. 1

Únia Slovákov v zahraničí, c/o D.Klimo • P.O.Box 2038 • D-72710 Reutlingen • Germany
Email: usvz@usvz.de • www.usvz.de

Predsedníctvo: Dušan Klimo, predseda, Dušan Tóth, podpredseda, Aristid Zelenay, hospodár

Príloha: zoznam subjektov uplatňujúcich výhrady k správe (príloha č. 1)

výhrady k správe (príloha č. 2)

Na vedomie:

Ivan Gašparovič
prezident Slovenskej republiky
Kancelária prezidenta Slovenskej republiky
Hodžovo nám. 1
P. O. Box 128
810 00 Bratislava 1

Róbert Fico
predseda vlády Slovenskej republiky
Úrad vlády Slovenskej republiky
Námestie slobody 1
813 70 Bratislava

Miroslav Lajčák
podpredseda vlády SR a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37

Igor Furdík
predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Radlinského 13
817 80 Bratislava 15

**Zoznam krajských organizácií a spolkov
uplatňujúcich výhrady k Výročnej správe ÚSZZ 2013**

1. Únia Slovákov v zahraničí (**celosvetová krajská organizácia**)
2. Združenie Slovákov vo Švajčiarsku (Zürich, **Švajčiarsko**, <http://www.zdruzenie.ch/>)
3. Nemecko-slovenská hospodárska únia (Mníchov, **Nemecko**, www.dswu.de)
4. Slovensko-nemecký kultúrny klub (Mníchov, **Nemecko**, www.slovenskyklub.eu) – stotožňujú sa len s pripomienkami uvedenými v bode 1, bode 2 písm. a), e), f) a g), bode 3, bode 4 písm. b) a bode 5 písm. c)
5. Slovensko-nemecká únia (Reutlingen, **Nemecko**)
6. Nemecko-slovenský kultúrny klub Frankfurt (Frankfurt nad Mohanom, **Nemecko**, www.dsk-frankfurt.de) – stotožňujú sa len s pripomienkami uvedenými v bode 2 písm. a), b), c), e), f) a g), bode 3, bode 4 písm. b), e) a j), bode 5 písm. a) a b)
7. Redakcia slovenského rozhlasového vysielania SBS (Melbourne, **Austrália**, <http://www.sbs.com.au/yourlanguage/slovak/highlight/page/id/284673/t/Slovaks-in-Australia/>)
8. Slovensko-argentínsky klub v Berisse (Berisso, **Argentína**) – stotožňujú sa len s pripomienkami uvedenými v bode 2 písm. a), b) a e), bode 3 a bode 4 písm. h)
9. Okruh potomkov Slovákov v Chacu (Chaco, **Argentína**) - stotožňujú sa len s pripomienkami uvedenými v bode 2 písm. a), b) a e), bode 3 a bode 4 písm. h)
10. Kanadská základina pre umenie a divadlo (Toronto, **Kanada**)
11. Cirkev sv. Lukáša – slovenská misia (Toronto, **Kanada**)
12. Slovensko-kanadský spolok M. R. Štefánika (Toronto, **Kanada**)
13. Torontské slovenské divadlo (Toronto, **Kanada**)
14. Association SLOVAQUE GUIDE (Paríž, **Francúzsko**)
15. Občianske združenie ALLEGRA (Modena, **Taliansko**, <http://allegraweb.googlepages.com>)
16. MY @ VY – Združenie priateľov Slovenska (Turín, **Taliansko**, www.myavyslovacchia.it)
17. Slovenské centrum Írsko (Dublin, **Írsko**, www.slovakcentre.ie)
18. Čiernohorsko-slovenské priateľstvo (Podgorica, **Čierna Hora**, www.nvocsp.org) – stotožňujú sa len s pripomienkami uvedenými v bode 2 písm. a), f) a g), bode 3 a bode 4 písm. f)

19. Asociácia absolventov českých a slovenských vysokých škôl v Libanone (Sidon, **Libanon**, www.casaleb.org)
20. DOMUS SM v ČR (Praha, **Česká republika**)
21. Klub slovenskej kultúry (Praha, **Česká republika**, www.klubsk.net)
22. Asociácia ETNICA (Praha, **Česká republika**)
23. Slovenské združenie LIMBORA (Praha, **Česká republika**, www.limbora.cz)
24. Redakcia SLOVENSKÉ KORENE (Praha, **Česká republika**, www.slovenskekorene.cz)
25. Občianske združenie SomvPrahe (Praha, **Česká republika**, www.somvprahe.sk)

Zásadné výhrady k výročnej správe ÚSZZ 2013

1. Výročná správa ÚSZZ 2013, osobitne v úvode pri hodnotení plnenia úloh ÚSZZ za rok 2012 (s. 1) vrátane časti 1.1 (s. 2) a v úvode plánu plnenia úloh na rok 2014 (s. 26), vytvára dojem, že ÚSZZ vyplývajú úlohy výlučne zo zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „krajanský zákon“) a z uznesenia vlády SR č. 625 zo 17. septembra 2008, ktorým bola schválená Koncepcia štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015 (ďalej len „uznesenie vlády SR o koncepcii“). Takéto konštatovanie však nie je objektívne, pretože **ÚSZZ vyplývajú významné úlohy aj z iných uznesení vlády SR, ktoré žiaľ ÚSZZ neplní, niektoré z nich dokonca dlhodobo**. Výročná správa žiaľ neprináša žiadnu zmienku o týchto uzneseniach, ako ani hodnotenie plnenia úloh z nich vyplývajúcich zo strany ÚSZZ, pričom práve ich neplnenie má výrazný negatívny dopad na Slovákov žijúcich v zahraničí. ÚSZZ vo výročnej správe dokonca nevyhodnocuje ani nesplnené úlohy z uznesenia vlády SR o koncepcii, čím Úrad len potvrdzuje svoju neochotu, pristupovať zodpovedne k riešeniu dlhodobo otvorených otázok. Možno spomenúť najmä tieto otázky:
  - a) vybudovanie Pamätníka slovenského vyst'ahovalectva – úloha mala byť splnená do 31. 12. 2010 (bod B.2 uznesenia vlády SR o koncepcii)
  - b) televízne vysielanie pre Slovákov žijúcich v zahraničí – úloha mala byť splnená do 30. 6. 2010 (bod B.3 uznesenia vlády SR o koncepcii); v tejto otázke je Slovenská republika jediným postkomunistickým štátom, ktorý odmieta poskytovať voľný príjem programov verejnoprávnej televízie v zahraničí (napr. tak, že ich kóduje),
  - c) zabezpečenie rozpočtových prostriedkov vo výške 1,33 mil. eur každoročne na dotácie pre Slovákov žijúcich v zahraničí (bod B.5 uznesenia vlády SR o koncepcii); z výročnej správy ÚSZZ 2013 je zrejmé, že táto suma finančných prostriedkov nebola vyčlenená ani v roku 2012 a 2013 (časť 1.1.1, s. 4) a nemá byť ani v roku 2014 (časť 2.1.2, s. 28); pritom počet Slovákov odchádzajúcich do zahraničia sa však neustále zvyšuje (<http://hnonline.sk/ekonomika/c1-60606790-slovaci-masovo-odchadzaju-za-pracou>),
  - d) zabezpečenie opatrení na boj proti korupcii – úlohy majú byť plnené od roku 2012 priebežne (body B.1 až B.3 uznesenia vlády SR č. 517 z 10. augusta 2011),
  - e) zabezpečenie opatrení na realizáciu migračnej politiky SR – úlohy majú byť plnené od roku 2011 priebežne (body B.1 a B.4 uznesenia vlády SR č. 574 z 31. augusta 2011); pri zabezpečovaní opatrení možno využiť aj skúsenosti krajanských organizácií a spolkov, katolíckych misií a evanjelických zborov v zahraničí,

- f) zriadiť expozíciu dejín, vst'ahovalectva a života Slovákov žijúcich v zahraničí v rámci novej expozície slovenských dejín a života Slovákov na Bratislavskom hrade (bod B.1. uznesenia vlády SR o koncepcii).
2. Zo správy na viacerých miestach vyplýva, že **ÚSŽZ nepozná situáciu v krajaňských komunitách, ktoré prekračujú rámec Dolnej zeme, a o niektorých komunitách sa vo výročnej správe ÚSŽZ 2013 vyjadruje nediplomaticky až dehonestujúco.** Konkrétne možno uviesť:
- a) neodôvodnené delenie krajanov na tých, čo majú postavenie národnostných menšín a tých, ktorí žijú v západnej Európe a v zámorí (napr. časť 1.2.1. na s. 14), hoci takéto delenie krajaňský zákon nepozná; navyše niektorí krajanovia, ktorí žijú v južnej Európe nemajú postavenie národnostných menšín (napr. krajanovia v Čiernej Hore) a v mnohých ďalších štátoch takýto status krajanovia nemôžu ani dosiahnuť, keďže príslušná vnútroštátna legislatíva status národnostnej menšiny nepozná,
  - b) žiadna zmienka o krajanoch žijúcich v Argentíne, Austrálii, na Blízkom východe, Kirgizsku, Japonsku alebo Južnej Afrike, hoci niektorým z nich prisľúbil pomoc priamo predseda Národnej rady Slovenskej republiky P. Paška (Slováci z Argentíny - <http://www.hlavnespravy.sk/p-paska-pokusime-sa-zabezpecit-vyuku-slovenčiny-pre-krajanov-v-argentine/75943/>),
  - c) krajanovia zo západnej Európy a zo zámoria sú v správe označovaní ako pracovní migranti alebo starousadlíci (časť 1.1.2., s. 5), resp. ako zahraniční Európania (časť 2.1.5., s. 29), pričom drvivá väčšina týchto krajanov spĺňa status Slováka žijúceho v zahraničí podľa krajaňského zákona, avšak ÚSŽZ týmto komunitám venuje - ak vôbec - iba minimálnu pozornosť, čo krajaňské komunity v západnej Európe a v zámorí vnímajú ako diskrimináciu,
  - d) výročná správa tiež používa na niektorých miestach nesprávny výraz „pracovní migranti“, „zahraničný Slováč“ namiesto „Slovák žijúci v zahraničí“; pritom samotný pojem „Slovák žijúci v zahraničí“ zakotvený v krajaňskom zákone je prekonaný a nezohľadňuje realitu zahraničnej migrácie po vstupe Slovenska do Európskej únie; zároveň novodobí migranti nepredstavujú len pracovnú migráciu (naopak, táto sa čiastočne na Slovensko v čase globálnej ekonomickej krízy vrátila), ale aj politickú migráciu, ktorá odišla zo Slovenska ako krajiny, kde prevláda korupcia, rodinkárstvo, ekonomická nestabilita a celková bieda, alebo kde sú policajti členmi organizovaných skupín terorizujúcich obyvateľstvo,
  - e) vzdelávanie detí v slovenskom jazyku je v krajaňských komunitách mimo Dolnej zeme degradované na úroveň doučovania a prípravy na rozdielové skúšky na Slovensku, pričom takéhto vzdelávania sa roky zúčastňujú krajanovia primárne s cieľom udržania si kultúrnej identity (jazyka) a nielen tí, ktorí by sa chceli vrátiť na Slovensko a pokračovať v školskej dochádzke doma (časť 1.1.2., s. 5) - ÚSŽZ sa pritom vo výročnej správe nedotýka skutočného problému týchto komunit, ktoré majú s výučbou slovenčiny, a to nedostatok financií (napr. aj vo forme dotácií zo strany ÚSŽZ) a zrušenie možnosti viacročného financovania projektov, chýbajúci pedagógovia (vyslaní Slovenskom do zahraničia v podobe lektorov ako

to zabezpečuje napr. Česká republika) a zlá slovenská legislatíva, ktorá vytvára prekážky pre takéto vzdelávanie alebo vytvára pre deti neúmernú záťaž (napr. školský zákon); výročná správa nezohľadňuje v tomto smere ani skutočnosť, že je ťažšie udržiavať si kultúrnu identitu (jazyk) v prostredí, kde deti vyrastajú v zmiešaných manželstvách a vyrastajú dvoj až trojjazyčne; žiaľ ÚSZZ aj v spolupráci s niektorými úradníkmi Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR tieto problémy len prehľbuje a v niektorých prípadoch napomáha nekalým praktikám v súčasnom systéme vzdelávania krajanov, ktorí nemajú status národnostných menšín,

- f) kultúrne aktivity Slovákov žijúcich mimo Dolnej zeme sú degradované na príležitostné a náhodné aktivity, ktoré nie sú súčasťou spoločenskej a etnickej identity (časť 1.1.2., s. 6), pričom skutočnosť je presne opačná; hoci o teritoriálnej identite nemožno hovoriť, spoločenská a etnická identita kultúrnych akcií a snaha o udržanie národného povedomia a kultúrnej identity je jednoznačná, navyše takéto akcie majú často oficiálnu a reprezentatívnu povahu typu Slovenských národných slávností v Báčskom Petrovci a sú reprezentáciou príslušných štátov rešpektované a pravidelne zaradované do programu prezentácie etnických komunit žijúcich v priestore daného štátu (napr. Írsko, Kanada, USA, Austrália, Čierna Hora, Nemecko, Švajčiarsko, Francúzsko, Belgicko a Luxembursko, Taliansko a ďalšie),
- g) vo výročnej správe sa stále vychádza z údajov o počte Slovákov žijúcich v zahraničí, ktoré sú už 20 rokov neaktuálne; údaj z r. 1990/1991 o 2,5 milióna je postavený na odhadoch, pričom oficiálne výsledky sčítania ľudí napovedajú o dramatickom poklese (napr. v USA z 1,88 mil. v roku 1990 pod 500 000 v roku 2010, v Českej republike z 375 000 v roku 1990 na 148 000 v roku 2010 alebo v Maďarsku zo 100 000 v roku 1990 na 35 000 v roku 2010); na svojej webstránke (www.uszz.sk) v rubrike „KRAJANIA. POČTY A ODHADY“ ÚSZZ prezentuje údaje o počte Slovákov žijúcich v zahraničí, ktoré s realitou nemajú nič spoločného. Upozornenia žiadosti o nápravu Úrad dlhodobo ignoruje; bližšie o reálnych číslach počtu Slovákov žijúcich v zahraničí sa možno dozvedieť napr. na: http://www.usvz.de/Konferencia_MS-Martin_2013.pdf; z výročnej správy pritom nie je zrejmé, či sa ÚSZZ s touto nadmieru vážnou situáciou vôbec mieni zaoberať a aké konkrétne kroky mieni ÚSZZ prijať, aby zabránil ďalšej asimilácii Slovákov žijúcich v zahraničí,
- h) vzdelávanie detí v slovenskom jazyku vykazuje nedostatky zo strany ÚSZZ aj vo vzťahu k štátom, v ktorých majú krajanovia postavenie národnostných menšín; ako príklad možno uviesť, že ani pri významných okrúhlych výročiach, akým je v roku 2013 oslava 1150. výročia sv. Cyrila a Metoda na územie dnešného Slovenska (podobne v roku 2014 bude 70. výročie Slovenského národného povstania), ÚSZZ neorganizuje, resp. nepomáha propagácii týchto výročí na školách, farách, v kultúrnych domoch alebo v obciach, kde Slováci žijú, napr. prostredníctvom putovných výstav alebo rôznych prezentácií; podobne najmä školám, kde sa vyučuje slovenčina, ale aj krajanským organizáciám a spolkom chýbajú nahrávky klasických slovenských filmov, ktoré by podporne mohli využiť

pri výučbe alebo klubovej činnosti a ÚSZZ by vzhľadom na nízku finančnú náročnosť mohol aj mimo dotačného rámca podporiť krajanov zaslaním takýchto učebných pomôcok.

3. ÚSZZ sa pravdepodobne jednostranne spoľahol na informácie jedného zdroja – Svetového združenia Slovákov v zahraničí (SZSZ), ktoré si neoveril, a **výročná správa tak obsahuje viacero nepravdivých a neoverených informácií týkajúcich sa krajských organizácií a spolkov**. V dôsledku toho ÚSZZ vôbec alebo nedostatočne komunikuje s inými krajskými organizáciami a spolkami po celom svete, čo neprispieva ani k lepšiemu poznaniu krajanov a kvalite výročnej správy. Konkrétne:
  - a) informácia, že SZSZ združuje 95% kolektívnych členov a osobností krajského života, nie je pravdivá (časť 1.1., s. 3); už Svetový kongres Slovákov, ktorý pôsobil ešte pred vznikom SZSZ združoval 164 krajských organizácií a spolkov a desiatky týchto organizácií a spolkov, ktoré sú podpísané pod tieto výhrady nikdy neboli a nie sú členmi SZSZ, resp. na protest proti nedemokratickým praktikám súčasného vedenia tohto občianskeho združenia z neho v posledných rokoch vystúpili,
  - b) informácia, že SZSZ zastrešuje približne 100 krajských organizácií, nie je pravdivá (úvod, s. 2); toto združenie uvádza na svojej stránke desiatky organizácií, ktorých existencia je otázná (tzv. „mŕtve duše“), resp. už dávno nie sú jeho členmi (na valnom zhromaždení v roku 2011 sa zúčastnilo cca 10-15 členov tohto združenia); je tu evidentná snaha o monopolizáciu postavenia SZSZ v duchu tzv. krajskej totality,
  - c) na rozdiel od uvedeného, SZSZ dlhuje štátu sumu do 150 000 eur, ktorú v rokoch 2006-2010 dostalo vo forme dotácií, ako to konštatuje správa finančnej kontroly Úradu vlády SR č. 5/2011, pričom v rámci týchto financií dostalo takmer 40 000 eur na tvorbu webovej stránky, ktorá je už viac ako rok neaktuálna, čo už konštatovali aj médiá (<http://hnonline.sk/slovensko/c1-60336640-krajansky-urad-dotuje-mrtve-weby>), a SZSZ je pre neoprávnené financovanie v súdnom spore s Maticou slovenskou.
4. **Výročná správa ÚSZZ obsahuje** na viacerých miestach **popis problematických otázok** s vyjadrením ochoty vzniknutú situáciu riešiť, ale **bez toho, aby bolo uvedené, akým spôsobom a v akom termíne**. Navyše, obsahuje viacero údajov, ktoré sú aj odborne spochybniteľné. Ako najvýznamnejšie možno spomenúť:
  - a) výročná správa je výlučne popisná a neposkytuje komplexný a pravdivý obraz o slovenskom zahraničí, jeho stave, postavení a potrebách, ako aj o štátnej politike, jej stave a potrebách (chýbajú akékoľvek prvky koncepcnosti a analytickej práce); nie je tiež zrejmé, či sa ÚSZZ mieni v roku 2014 venovať formulovaniu novej koncepcie starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí po roku 2015, keďže platná koncepcia schválená uznesením vlády SR je vypracovaná len do roku 2015,
  - b) informácia, že ÚSZZ v roku 2012 zjednodušil komplikovaný dotačný systém nie je pravdivá (časť 1.1., s. 3), pretože terajšia dotačná smernica je na viac 90%

zhodná s textom dotačnej smernice z roku 2011 (t.j. tzv. komplikovaného dotačného systému); rozdiel v podobe 10% žiaľ spočíva v zrušení takých dotačných podprogramov, ktoré motivovali predovšetkým krajanov v západnej Európe a v zámorí a v zrušení takých mechanizmov, ktoré umožňujú niektorým „krajanom z povolania“ prevádzkovať tzv. etnobiznis – naopak, zjednodušením dotačného systému bolo prijatie novely zákona o rozpočtových pravidlách (zákon č. 69/2012 Z. z.), ktorý umožnil nahradiť potvrdenia slovenských úradov čestnými vyhláseniami a ktorý presadilo ešte bývalé vedenie ÚSŽZ, pričom tento údaj, hoci sa týka roka 2012, nie je vo výročnej správe uvedený,

- c) informácia v oblasti falšovania dokladov k osvedčeniam, že ÚSŽZ úzko spolupracoval pri zisťovaní falšovaných podkladov pri vydávaní osvedčenia potvrdzujúceho status Slováka žijúceho v zahraničí s Úradom hraničnej a cudzineckej polície MV SR (časť 1.1.3., s. 10), sa nejaví byť dostatočná, keďže pravosť dokladov nepreveruje tento úrad, ale Úrad kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru, ktorý podľa dostupných informácií avizoval, že má kapacitné a finančné problémy s takýmto preverovaním,
- d) informácia v oblasti kultúry a médií o spolupráci ÚSŽZ s TASR a SITA neuvádza (časť 1.2.1., s. 15), či ÚSŽZ aj naďalej spolupracuje s TASR a odoberá od neho správy, ktoré krajanovia využívali na poskytovanie informácií o dianí na Slovensku prostredníctvom svojich web-stránok a portálov doteraz bezplatne,
- e) informácie z oblasti kultúry a médií (časť 1.1.1.), pokiaľ ide o spoluprácu s médiami na Slovensku i v zahraničí, nezohľadňuje viaceré zásadné javy v krajanstve, ktoré možno pozorovať v poslednom období, konkrétne:
- web-stránka, ako aj portál ÚSŽZ je len v slovenskom jazyku, čo predstavuje jazykovú bariéru najmä pre krajanov v zámorí (USA, Kanada, Austrália, Argentína), v dôsledku čoho v týchto krajinách mnoho krajanov o existencii ÚSŽZ nevie,
  - napriek niekoľkým úspechom v mediálnej oblasti v roku 2012, ktoré boli pripravené ešte bývalým vedením ÚSŽZ, sa nepodaril zásadnejší prelom vo vzťahoch so slovenskými médiami s cieľom častejšie a objektívnejšie informovať o dianí v krajanstve; verejnosť stále vníma krajanov skôr ako folkloristov, šikovných umelcov alebo jarmočníkov,
  - slovenské médiá takmer vôbec neinformujú o aktuálnom dianí v krajanstve a aktuálnych problémoch Slovákov žijúcich v zahraničí.
- f) informácia v oblasti udeľovania osvedčení a štátneho občianstva, že ÚSŽZ bude napomáhať okrem vydávania osvedčení, čo je jeho úlohou, aj udeľovaniu štátneho občianstva (časť 2.1.4., s. 29), je veľmi zaujímavá najmä pre krajanov z Dolnej zeme, kde sa prejavuje silná maďarizácia a veľmi jednoduchý systém nadobúdania maďarského štátneho občianstva, tiež aj Ukrajiny a Čiernej Hory – v tejto súvislosti by malo byť vo výročnej správe uvedené, akým spôsobom mieni ÚSŽZ tento svoj zámer dosiahnuť,

- g) konštatovanie o organizačných, koncepcných a personálnych opatreniach v prospech konsolidácie vzťahov so slovenským zahraničím nie je pravdivé (časť 1.1. s. 3); podľa dostupných informácií sa personálne opatrenia terajšieho vedenia ÚSZZ podobali skôr na personálne čistky, pričom niektoré výpovede sa riešia až na súde, odhliadnuc však od tejto otázky, opatrenia ÚSZZ za posledný rok spôsobili výrazné zhoršenie vzťahov medzi ÚSZZ (Slovenskom) a krajanmi žijúcimi v zámorí a západnej Európe, o čom svedčí aj skutočnosť, že predseda ÚSZZ sa napriek mnohým pozvaniam nezúčastnil za viac ako rok ani jedného podujatia organizovaného krajanmi zo zámoria alebo západnej Európy, resp. odmietol sa stretnúť s niektorými krajanmi z Českej republiky, ako aj častá zmena v osobách teritoriálnych expertov ÚSZZ, ktorí majú na starosti krajanov v týchto štátoch, spôsobuje, že sa v budovaní vzájomných vzťahov začína opakovane odznova,
- h) konštatovanie o „*prechode ÚSZZ do administratívnej kompetencie MZVaEZ SR*“ (časť 2.1.5., s. 29) nie je zrejmé, keďže ÚSZZ je len rozpočtovo, nie administratívne, napojený na rozpočet uvedeného ministerstva, ale v princípe by mal vystupovať nezávisle; rovnako konštatovanie, že: „*koordináčné funkcie ÚSZZ budú vyžadovať potrebu formulovania adresnejších a diferencovanejších požiadaviek vo vzťahu k ZÚ SR*“ (časť 2.1.5., s. 29), nie je zrejmé, pretože novelou krajanského zákona v roku 2012 boli ÚSZZ odňaté koordináčne právomoci v tejto oblasti; navyše komunikácia medzi ZÚ SR a ÚSZZ neraz zlyháva, ako napr. v prípade návštevy prezidenta SR vo Švajčiarsku, keď do oficiálneho programu návštevy bolo stretnutie s krajanmi zahrnuté až dodatočne na naliehanie Združenia Slovákov vo Švajčiarsku; situáciu by bolo možné riešiť napr. posilnením zastupiteľských úradov SR v zahraničí alebo slovenských (kultúrnych) inštitútov v zahraničí o osoby, ktoré by sa venovali osobitne krajanom (takýto model uplatňuje napr. Chorvátsko vo vzťahu k svojim krajanom),
- i) konštatovanie, že Stála konferencia, ktorá sa konala v roku 2012, priniesla množstvo podnetov a inšpirácií, ktoré sú premietnuté aj do rámca úloh ÚSZZ je zavádzajúce až nepravdivé (časť 2.1., s. 26); skutočnosť je taká, že stála konferencia 2012 (podobne, ako predchádzajúce stále konferencie) nespĺňala kritériá odbornej konferencie, bola skôr spoločenským stretnutím s bohatým kultúrno-zábavným programom na úkor odbornej diskusie pri hľadaní riešení dlhodobých problémov. ÚSZZ neumožnil vyhodnotenie (vedenie ÚSZZ nedovolilo/zabránilo, aby sa vyhodnotilo plnenie) plnenia odporúčaní z predchádzajúcich stálych konferencií, ktoré sa štandardne neplnia. Vedenie ÚSZZ sa postavilo proti zriadeniu pracovnej skupiny, ktorá by monitorovala plnenie odporúčaní deklarovaných na stálej konferencii v roku 2012,
- j) vo výročnej správe nie je žiadna zmienka o využití potenciálu krajanov v oblasti ekonomického lobingu vrátane realizácie projektu Globálneho ekonomického fóra, ktoré by malo slúžiť na aktiváciu slovenského zahraničia v prospech rozvoja hospodárskych kontaktov medzi Slovenskom a zahraničím (bližšie o využití ekonomického potenciálu krajanov sa možno dozvedieť napr. na: http://www.usvz.de/Chybajuci_lobing_pre_Slovensko_2013.pdf); prípravné práce

na realizáciu tohto projektu boli vykonané v roku 2011, zdá sa však, že terajšie vedenie ÚSZZ je v tomto smere úplne nečinné a ignoruje podnety slovenského zahraničia, čo je na škodu Slovenskej republiky; podobne sa tu nenachádza žiadna zmienka o zapojení krajanov do aktivít propagácie Slovenska ako krajiny a turisticky zaujímavej destinácie na rôznych podujatiach, hoci ÚSZZ má zástupcu v pracovnej skupine MZVaEZ SR zameranej na propagáciu Slovenska v zahraničí.

5. **Dotácie krajanom** sú citlivou témou a všetci krajanovia nebudú nikdy spokojní, pretože očakávajú z hľadiska finančnej podpory zo strany krajanov niekoľkonásobne prevyšujú možnosti dotačného rozpočtu ÚSZZ. Ak sa však pri udeľovaní dotácií **porušuje krajaňský zákon, dotačná smernica** zo strany ÚSZZ, ktorý ju sám vydal, **alebo princípy transparentnosti a nediskriminácie** pri udeľovaní dotácií zakotvené krajaňským zákonom, je potrebné na to upozorniť:

- a) dotácie na rekonštrukciu stavieb (napr. kultúrnych domov, múzeí alebo škôl) sa ročne pohybujú v priemere cca 300 000 eur a predstavujú takmer 30% dotačného rozpočtu ÚSZZ; ÚSZZ by sa mal v roku 2014 sústreďiť v tejto oblasti na podporu stavebných rekonštrukcií kultúrnych zariadení a klubov Slovákov v strednej a východnej Európe (časť 2.1.9., s. 32), čo sa nejaví byť v súlade s princípom nediskriminácie, ako ho zakotvuje § 5 ods. 2 písm. a) krajaňského zákona,
- b) dotácie sú rozdeľované veľmi nerovnomerne a jednostranne v prospech krajaňských organizácií a spolkov z Dolnej zeme, ktoré dostávajú od ÚSZZ až 80% sumy všetkých dotácií, hoci na území Dolnej zeme žije 10% všetkých krajanov; navyše, títo krajanovia sú finančne podporovaní aj ich domovskými štátmi v rámci starostlivosti o národnostné menšiny; bez poznania konkrétnych dôvodov, prečo tomu tak je, sa takýto prístup ÚSZZ nejaví byť v súlade s princípom nediskriminácie, ako ho zakotvuje § 5 ods. 2 písm. a) krajaňského zákona + v kontexte, že súčasný predseda ÚSZZ bol veľvyslancom SR v Srbsku vníma časť slovenského zahraničia takýto spôsob rozdeľovania dotácií ako prejav klientelizmu,
- c) viacerým krajaňským organizáciám a spolkom by pomohlo tzv. viacročné financovanie projektov, ktoré ÚSZZ žiaľ neuplatňuje a skoršie vyplácanie dotácií, ideálne už začiatkom kalendárneho roka alebo počas jari príslušného kalendárneho roka; naopak umožnenie poskytovania dotácií ÚSZZ od roku 2013 aj subjektom, ktoré majú sídlo na Slovensku ešte viac zníži výšku dotácií poskytovaných krajaňským subjektom v zahraničí,
- d) podpora projektu Slovenského domu v Prahe vo výške 150 000 eur (časť 2.1.9., s. 32) sa vyznačuje viacerými nezrovnalosťami, porušeniami dotačnej smernice ÚSZZ a klientelizmom, konkrétne:
  - nie je zrejmé, akým spôsobom chce prijímateľ ako nezisková organizácia prefinancovať celý projekt (spolu cca 330 000 eur) – je dôvodné predpokladať, že prijímateľ dotácie bude aj v roku 2014 odkázaný na dotáciu; ide pritom o organizáciu (občianske združenie), ktorá je úzko prepojená na predsedu SZSZ, ktorý udržiava s predsedom ÚSZZ

nadštandardné vzťahy a tesne pre udelením dotácie z tejto organizácie formálne vystúpil,

- majiteľ nehnuteľnosti a prijímateľ dotácie sa okrem prílohy č. 1 k zmluve o dielo (popis objektu po rekonštrukcii – príloha nie je zverejnená v registri zmlúv) majú do 3 mesiacov od uzavretia tejto zmluvy dohodnúť na štandardoch, ktoré má dosahovať objekt po rekonštrukcii – uvedené znamená, že ani v čase poskytnutia dotácie poskytovateľ presne nevedel, ako má vyzerať a aké štandardy má spĺňať nehnuteľnosť po rekonštrukcii, na ktorú poskytol dotáciu + nie je možné objektívne posúdiť, či cena rekonštrukcie, ktorá takmer 4-násobne prevyšuje cenu samotnej nehnuteľnosti, je primeraná – ide o veľmi netransparentný proces, navyše majiteľ budovy ju zároveň aj rekonštruuje,
- účelom rekonštrukcie je otvorenie a prevádzka Slovenského domu v Prahe minimálne počas 15 rokov od jeho otvorenia – uvedené je v rozpore s dotačnou smernicou ÚSŽZ (požaduje minimálne 20 rokov),
- podľa dotačnej zmluvy musí prijímateľ dotácie poskytnúť možnosť aj iným krajanským spolkom realizovať sa v Slovenskom dome v Prahe, a to len za cenu prevádzkových a režijných nákladov, ktoré nie sú spresnené, a teda nie je jasné, či ich výška nebude mať pre niektoré ďalšie krajanské spolky likvidačný charakter; projekt nebol prekonzultovaný s takmer žiadnym krajanským spolkom alebo organizáciou v Českej republike a tieto majú voči projektu zásadné výhrady.
- pri posudzovaní spôsobu pridelovania dotácie vo výške 150 000 eur na projekt Slovenského domu v Prahe by sa nemala zamlčať skutočnosť, že prijímateľ dotácie je súčasťou siete krajanských spolkov v ČR (s pobočkami na Slovensku), aktívne pôsobiacich v etnobiznise; vo vedeniach týchto subjektov sa nachádzajú stále tie isté osoby, resp. osoby úzko prepojené na prijímateľa dotácie,
- z projektu nie je zrejmé, akým spôsobom sa bude riešiť situácia, ak v priebehu 15 rokov zanikne prijímateľ dotácie; pri projektoch v Srbsku a v Chorvátsku si krajanské organizácie, ktoré dostali dotácie na rekonštrukciu objektov (napr. múzeí, slovenských domov) museli upraviť svoje štatúty (stanovy) tak, aby v prípade ich zániku ich majetok prešiel na inú reprezentatívnu krajanskú organizáciu v danom štáte.

15. september 2013